

Shavu'ot – Pingst

– en judisk högtid med lång historia

I år inträffade Shavu'ot – pingsten – samtidigt både i den judiska och i den gregorianska almanackan. Högtiden kallas också "Skördehögtiden när du skördar förstlingsfrukten av ditt arbete" och är en av de tre vallfartsfesterna. Händelsen då Anden kom över de första Jesustroende i Jerusalem var en del av ett judiskt pingstfirande. De människor som rest till Jerusalem för att fira Shavu'ot fick höra just sitt eget språk talas.

Pingstdagen som omtalas i Apostlagärningarnas andra kapitel var långt ifrån den första pingstdagen. Redan på Andra templets tid hade det judiska folket firat pingst, det vill säga שבועות Shavu'ot, varje år sedan lång tid. Ordet *Shavu'ot* betyder just *veckor* och syftar på de sju veckorna mellan påsk och pingst (3 Mos 23:15). Därför kallas festen också för veckofesten (4 Mos 28,26; 5 Mos 16,10). Det svenska ordet *pingst* kommer från grekiskans *pentekoste* (50), som bland annat används i Septuaginta¹ och i Nya testamentet, och syftar på dagen efter när de sju veckorna (d.v.s. 7x7=49) är över.

Högtiden kallas också *Skördehögtiden när du skördar förstlingsfrukten av ditt arbete*² (2 Mos 23:16), och är en av de tre vallfartsfesterna (2 Mos 23:17). Shavu'ot är fortfarande först och främst en judisk högtid som också har firats av Jesustroende judar och hedningar i 2 000 år. Aposteln שאול Sha'ul, eller Paulus som han kallas med sitt latinska namn, vallfärdade till Jerusalem just för att fira Shavu'ot (Apg 20:16). I år inträffade dessutom pingsten på samma dag, både enligt den judiska och den gregorianska kalendern.

Shavu'ot – förstlingsgrödan

Pingstfirandet i Moselagen är starkt knutet till skörden, eller rättare sagt till förstlingsgrödan av kornskörden (som i Israel sker på våren/tidigt på sommaren) och därför kunde festen mycket väl ha kallats *Vårskördefesten*. I dagens sekulära kibbutser har Pingsten blivit en uppvisningsfest i hur avancerat jordbruk människorna har utvecklat, medan Shavu'ot i Bibeln framhäver det motsatta budskapet; nämligen att eftersom det är Gud som låter det växa på marken, så förtjänar Gud förstlingsgrödan som ett (lyft)-offer (3 Mos 23:20). Högtiden kallas också för Förstlingsfesten, חג הביכורים Chag Ha-Bikurim (4 Mos 28:26).

Frambärandet av förstlingsgrödan skedde i två steg: Först vid kornskörden som ett led i påskfirandet (3 Mos 23:9-14), och så, efter att ha räknat 50 dagar i kärveräkningen (ספירת עומר sfirat omer) var det dags för veteskörden och frambärandet av de två syrade bröden bakade av den färska skörden (3 Mos 23:15-21; 5 Mos 26:1-11). Paulus/Shau'ul måste ha haft 3 Mos 23 i tankarna då han skrev 1 Kor 15:20-28 och Rom 8:18-27,

En modern shavu'otdekoration

Illustration hämtad från: <https://www.assia.co.il/research/>
תמונה: שבוועות-היגונה-לבנה-של-קלוריות

särskilt v.23: *Och inte bara den, utan också vi som har fått Anden som förstlingsfrukt suckar inom oss och väntar på barnskapet, vår kropps förlossning.*

Skillnaden mellan påsk, då allt bröd ska vara osyrat i sju dagar, och pingst då bröd med surdeg bars fram i templet, har ett eget budskap. Surdeg symboliserar synd och orenhet. Offren i templet på pingstdagen bestod, förutom brännoffer och syndoffer, också av just dessa två bröd bakade med surdeg. Dessa två syrade bröd var freds- och tackoffer och betonar gemenskapen mellan Gud och den som offerar. Dessa två syrade bröd var de enda kollektiva freds- och tackoffer som offerades för hela Israel³ och symboliserar därmed Israels folk (kanske symboliserar bröd nr två också hednafolken) som kommer fram till Guds altare som orena i sig själva, men eftersom det har offerats syndoffer och brännoffer i förväg, så kan freds- och tackoffret uttrycka gemenskapen med Gud.⁴

Ett annat viktigt drag i Shavu'ot i Tanakh är att det från början är en inklusiv fest. För under Shavu'ot ska, enligt 5 Mos 16:11, alla glädja sig tillsammans; både du, din son, din dotter, din tjänare och tjänarinna, leviten som bor inom dina portar, främlingen (d.v.s. icke-israeliten som bor i Israel), den faderlöse och änkan, som du har hos dig. Även om Gud gav Israels land till Israels folk, så har det aldrig varit Guds plan att Israels folk skulle ha landet för sig självt. Landets välsignelser ska alltid delas.

Pingst – tiden för Torah på Sinai

På Andra templets tid hade det uppstått en konsensus-tradition i det judiska folket att Shavu'ot också firades till minne av att Lagen, תורה Torah, gavs på Sinai. Kronologin i 2 Mos 19:1 ger utrymme för tiden mellan påsk och pingst, och därför kallas högtiden också Tiden då vår Lag gavs (מתן תורתנו zman matan toratenu). Parallellerna och kontrasterna mellan 2 Mos 19:16-19; 20:18-21; 5 Mos 5:23-33 på den ena sidan, och Apg 2:2-21 på den andra sidan, visar att det är helt uppenbart att de första Jesustroende såg dessa sammanhang. I Apg 2:2-21 står det om en stark vind, att ljudet fyllde huset och om tungor av eld (v.2-3). Folk i allmänhet i Jerusalem hörde ljudet (v.6) och ord och uttryck i citatet från Joel (v.17-21) omtalar samma typ av fenomen som också visade sig på Sinai.

Under Shavu'ot är det tradition att äta mjölkbaserade produkter

Pingst i Apostlagärningarna

Händelsen då Anden kom över de första Jesustroende i Jerusalem var en del av ett judiskt pingstfirande. De människor som rest till Jerusalem för att fira Shavu'ot var "fromma judiska män från alla folk under himlen" (Apg 2:5, jmf. också 2:14, 22, 36, 39). På Andra templets tid var den judiska diasporan så stor att det kanske bodde lika många judar utanför Israel som i Israel. Dessa diasporajudar (Filo från Egypten är en av de mest kända, aposteln Paulus från Tarsos i Kilikien var en annan och det refereras ofta till denna grupp av diasporajudar i Apg 13-28) betalade tempelskatt och vallfärdade till Jerusalem till högtiderna, så också till Pingst. I synagogorna bad de på hebreiska, men utöver det talade de språken i de länder där de bodde, därav uppräknandet av språk och folkgrupper i Apg 2:9-11.⁵ Även om några av dem som var i Jerusalem under pingsten, som beskrivs i Apostlagärningarna 2, var proselyter⁶, det vill säga, de var födda som hedningar men hade konverterat till att tillhöra judisk tro och folk, så var det judar som firade denna pingstdag i Jerusalem. Petrus predikan rik-

tar sig i sin helhet till det judiska folket – de som bodde i Jerusalem och de som var diasporajudar på besök i Jerusalem för att fira Pingst. De 3 000 som kom till tro på Jesus Messias och döptes denna dag (Apg 2:41) var judar.⁷ Det fanns självklart inte en tanke i Petrus att någon ny religion skulle grundas den dagen, men däremot var det tydligt att Israels Gud hade uppfyllt vad han sagt genom Israels profeter.

Juden först

Varför är det judiska perspektivet så viktigt i allt pingstfirande? Dels är det viktigt att sträva efter en riktig historiebeteckning, men det handlar också om att profeternas löften är givna till Israels folk: *För jag ska hämta er från folken och samla er från alla länder och föra er till ert land. Jag ska stänka rent vatten på er så att ni blir rena. Jag ska rena er från all er orenhet och från alla era avgudar. Jag ska ge er ett nytt hjärta och låta en ny ande komma in i er. Jag ska ta bort stenhjärtat ur er kropp och ge er ett hjärta av kött. Jag ska låta min Ande komma in i er och göra så att ni vandrar efter mina stadgar och håller mina lagar och följer dem. Så ska ni få bo i det land som jag gav era fäder, och ni ska vara mitt folk och jag ska vara er Gud.* (Hes 36:24-28)

Löftet om att Den Helige Ande skulle bo i människor gavs först till Israels folk genom profeten Hesekiel och därför är det också viktigt att de som fick Anden som förstlingsgåva var just judar. Det är bland annat det som ligger i att det står att evangeliet är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror, juden först. (Rom 1:16)

Andreas Johansson

Ersättare i styrelsen

¹ Septuaginta är den första översättningen av Tanakh (den hebreiska Bibeln) till grekiska eftersom så många judar som bodde i diasporan hade svårt att förstå den hebreiska grundtexten i Bibeln.

² חג הקציר ביכורי מעשיך chag hakatsir bikurei ma'asecha

³ Freds- och tackoffer är annars offer som bärs fram individuellt.

⁴ Då Paulus i Rom 12:1 skriver om att "frambara era kroppar som ett levande och heligt offer som behagar Gud" så är det just freds- och tackoffret han har i tankarna.

⁵ Det är vanligt i Israel i dag att tala om marockaner, rumäner, ryssar, etioper o.s.v. när man menar judar som invandrat från Marocko, från Rumänien, från Ryssland, från Etiopien o.s.v.

⁶ Det är inte osannolikt att hedningar som ännu inte hade konverterat till judisk tro och folk (d.v.s. de som kallas för de gudfruktiga, jmf. Apg 13:16, 18:7) också var närvarande denna pingstdag (jmf. den etiopiske hovmannen i Apg 8:27). Men dessa icke-judar kunde inte gå in innanför hedningarnas förgård (jmf. Apg 21:28-29).

⁷ Det är inte förrän Petrus besöker Kornelius (Apg 10, jmf. reaktionerna i kap 11) och i samband med apostlamötet som evangeliet om Jesus Messias når till icke-judar utan att de först måste bli judar helt och fullt. De judar som trodde på Jesus fortsatte också efter detta att leva som torah-praktiserande judar (Apg 21:20).

Shalomkonferens och Sven Reichmann på Himlen TV7

Shalom över Israels konferens "Tillbaka till Jerusalem" som spelades in i Korskyrkan, Uppsala, i februari finns nu att se på Himlen TV7 PlayTV. <http://www.himlentv7.se/vod/series/64277/>

Den uppskattade bibelläraren **Sven Reichmann** (1939-2018) har flyttat hem till Herren. Hans serie "**Löftets folk**" kommer att sändas i sommar till hans minne. Det blir 18 program, ett program i veckan med start måndagen den 9 juli kl. 19.30, med repris följande fredag kl. 18.00.

Himlen TV7 – www.himlentv7.se